

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Deres ref: 15/1643-

Vår ref: 15/05230-3

Dato: 17.08.2015

Utlendingsdirektoratets hørings svar - forslag til endring av universitets- og høyskoleloven

Vi viser til Kunnskapsdepartementets forslag om å endre blant annet universitets- og høyskoleloven (lov 1. april 2005 nr. 15). Høringsfristen er 20. august 2015. Nedenfor følger Utlendingsdirektoratets (UDIs) innspill.

UDIs innspill til forslag til regelverksendring

1. Forslaget til ny bestemmelse i universitets- og høyskoleloven § 3-6 åttende ledd.

I utkastet til regelverksendring foreslås det å innføre et krav til lovlig opphold i Norge som vilkår for studierett. I dag er det ikke noe vilkår for studierett at en student har lovlig opphold.

Det er noe uklart for oss om forslaget innebærer at vedkommende først skal dokumentere lovlig opphold/gyldig oppholdstillatelse før det gis opptak ved en utdanningsinstitusjon. Dagens prosess for borgere fra land utenfor EØS-området (3. land) er at disse personene først søker studieplass og får tilsagn om opptak, og deretter søker om oppholdstillatelse. Dersom disse personene etter forslaget skal søke om oppholdstillatelse før det gis tilsagn om studieopptak, vil det harmonisere dårlig med utlendingslovgivningen. Vi viser i denne forbindelse til utlendingsforskriften § 6-19 jf. utlendingsloven § 26, der det fremgår at studenter som er borgere fra land utenfor EØS-området, kan få oppholdstillatelse når de har fått tilsagn om opptak ved en godkjent utdanningsinstitusjon. Det vil si at disse personene først må ha fått tilsagn om opptak, før de kan søke om oppholdstillatelse.

Dersom ovennevnte personer skal dokumentere gyldig oppholdstillatelse før det gis opptak, vil det medføre at vedkommende allerede må befinne seg i lovlig i Norge for å kunne få studierett. Det vil si at personer fra 3. land som ikke fra før oppholder seg i Norge og som ønsker å studere her, ikke vil få mulighet til det.

En mulighet for å unngå ovennevnte konsekvens, er å endre på den foreslåtte formuleringen: «*For å få studierett i Norge må studenten ikke oppholde seg ulovlig her.*» En slik formulering vil ikke forutsette at en person før ankomst til Norge må ha oppholdstillatelse for å få tilsagn om studieplass.

Videre er det et spørsmål om hvordan kravet til lovlig opphold vil slå ut for personer som tas opp til nettstudier og andre studier som i prinsippet ikke krever at studenten befinner seg på studiestedet til enhver tid. For utlendinger som allerede befinner seg i Norge er dette ikke et problem. Dersom utlendingen er tatt opp på slike studier fra utlandet, kan studiet i prinsippet gjennomføres under korte besøk (uten oppholdstillatelse). I disse tilfellene vil man ikke nødvendigvis kunne innhente opplysninger om lovlig opphold elektronisk fra vår database, da den ikke vil inneholde denne type opplysninger. Dette kan imidlertid løses ved at lovlig opphold sjekkes opp mot hva student kan fremlegge av dokumentasjon.

Dersom man ønsker en enkel vurdering, anbefaler vi at EØS-borgere fritas fra å dokumentere lovlig opphold. Begrunnelsen er at terskelen er lav for at EØS-borgere oppholder seg lovlig i Norge. EØS-borgere har oppholdsrett i Norge i inntil tre måneder når de har gyldig identitetskort eller pass og ikke blir til urimelig byrde for offentlige velferdsordninger. Videre har de oppholdsrett utover tre måneder når de

- er opptatt ved en godkjent utdanningsinstitusjon,
- når formålet med oppholdet hovedsakelig er utdanning,
- når vedkommende er omfattet av en sykeforsikring som dekker alle risikoer under oppholdet, og
- avgir en erklæring om at vedkommende har tilstrekkelige midler til å dekke underhold for seg selv og eventuelle familiemedlemmer, jf. utlendingsloven (utl.) § 112 første ledd bokstav d.

For øvrig kan EØS-borgere ha oppholdsrett på andre grunnlag, slik som arbeidstakere (utl. § 112 første ledd bokstav a), med egne midler (utl. § 112 første ledd bokstav c), som familiemedlem (utl. § 113) eller fordi de har varig oppholdsrett (utl. § 115).

På bakgrunn av ovennevnte forhold er oppholdsrett etter EØS-regelverket ikke avhengig av, og kommer heller ikke av, at utlendingsmyndighetene gir oppholdstillatelse. EØS-borgere har registreringsplikt for opphold utover tre måneder, jf. utl. § 117, men heller ikke denne registreringen er nødvendig for å ha oppholdsrett. Manglende registrering fører ikke til tap av oppholdsrett, men kan bøtelegges.

Når andre myndigheter eller institusjoner krever at EØS-borgere har lovlig opphold, må disse i utgangspunktet selv ta stilling til om EØS-borgeren har oppholdsrett, jf. direktiv 2004/38 artikkel 25.

2. Innhenting av opplysninger fra utlendingsmyndighetene.

I utkastet foreslås det at dersom en utdanningsinstitusjon er i tvil om en student har lovlig opphold, må institusjonen selv ta kontakt med utlendingsmyndighetene for å få en avklaring.

Departementet mener at det er viktig å finne en rutine for kontroll av oppholdstillatelse som ikke pålegger institusjonene vesentlig administrativt merarbeid. I denne forbindelse foreslås det at utdanningsinstitusjonene skal kunne foreta regelmessige sjekk av status for opphold gjennom automatiske spørringer til UDIs informasjonsregister.

Når det gjelder kontroll av lovlig opphold, mener UDI at det bør tilstrebes at kontrollen heller ikke medfører vesentlig mer arbeid for utlendingsmyndighetene. Det bør derfor utredes om det er mulig å få på plass en elektronisk samhandlingsløsning (e-samhandlings-tjeneste).

I høringsnotatet vises det til at Arbeidstilsynet i dag sjekker identitetskort opp mot UDI sine lister via automatiske spørringer mellom de to myndighetenes registre. Vi vil i denne forbindelse gjøre oppmerksom på at dette ikke medfører riktighet, da denne utvekslingen av opplysninger ikke er helautomatisert (innslag av manuelle rutiner). Det er imidlertid korrekt at det utveksles informasjon via en e-samhandlingstjeneste mellom UDI og Lånekassen og mellom UDI og skatteetaten.

Det er som hovedregel den eksterne parten som må finansiere utviklingen og endringen som må til for å kunne motta opplysninger elektronisk fra UDI. I tillegg må det også som regel etableres en informasjonsutvekslingsavtale mellom UDI og fortrinnsvis et sentralt organ som er ansvarlig for alle universiteter og høyskoler, for eksempel Felles studieadministrativt tjenestесenter (FSAT). Det forutsettes videre at tilgangen og utvekslingen foregår med relevant teknologi for oppslag, dvs. web-services eller tilsvarende med beskrivelse av data ved hjelp av en XSD.

Dersom det aktivt skal oversendes opplysninger ved endring av en tillatelse, f.eks. ved at en student får tilbakekalt sin tillatelse, får endelig avslag eller lovlig opphold opphører, må det også lages systemer og rutiner for å håndtere denne type opplysninger.

Dersom det ikke kommer på plass en e-samhandlingsløsning, mener vi at det ikke bør være slik at alle utdanningsinstitusjonene skal ta kontakt med UDI for å få opplyst om personen har lovlig opphold. En slik løsning vil medføre betydelig antall brukerenhendelser hos UDI. Vi foreslår derfor at hovedregelen i så fall

bør være at personen selv skal dokumentere overfor institusjonene om vilkåret er oppfylt.

I forbindelse med at det foreslås en hjemmel for at utdanningsinstitusjonene kan innhente opplysninger om oppholdsstatus fra utlendingsmyndighetene, ser UDI at det også er en fordel om utlendingsmyndighetene får en hjemmel til å innhente opplysninger om studentstatus og studieprogresjon fra utdanningsinstitusjonene/FSAT. Slike opplysninger kan være av betydning i vurderingen av om personen skal gis oppholdstillatelse.

For å få en god oversikt over omfang og kostnader med en elektronisk utveksling av relevante opplysninger, anbefaler vi at det vurderes å igangsette ett forprosjekt.

I forbindelse med at utdanningsinstitusjonene skal kontrollere at vedkommende har lovlig opphold, mener vi at de også bør foreta en sjekk av identiteten til vedkommende. Med dette mener vi at de må forsikre seg om at den som får studieplass er den samme personen som det er fremlagt identitetsdokumenter på.

Med hilsen

Stephan Mo
avdelingsdirektør

Marius Mølmen Moen
seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk i Utlendingsdirektoratet og har derfor ingen signatur.

Brevet sendes kun elektronisk.

Kopi: Justis- og beredskapsdepartementet